

Frittgående helsesøster

(Gjengitt med tillatelse fra tidsskriftet Sykepleien)

09.03.2007

KLØFTA, ULLENSAKER: Ikke alle ser helsejobben som en hvilken som helst jobb. For helsesøster Kari Eriksen er lokalt nettverksarbeid et kall – betalt eller ei. Hun kaller seg samfunnshelsepleier.

Ei forsiktig og omtenkfull dame venter ved togstasjonen. For noen år siden slutte Eriksen som helsesøster. Hun ville jobbe med lokalt nettverksarbeid på heltid. Det var her Kløfta det begynte. Det umiddelbare inntrykket er at tettstedet har fenomenalt mye asfalt. Plutselig er vi ved et hus.

- Kløfta gamle skole, sier Eriksen. Der, rundt skolehuset fra 1864, kommer endelig et grøntareal til syne.

På 90-tallet var huset oversvømt av søppel og rot. Bak rotet så Eriksen for seg et lokalt samlingspunkt, et sted som flere kunne ha et forhold til. Og dermed var ryddesjauen i gang som privat og ulønnet initiativ. En venneforening ble stiftet. Så ville kommunen lage rundkjøring på tomta. Mer asfalt. Men da kom protestene. I dag er skolehuset delvis restaurert og huser kulturkvelder, møtevirksomhet og er et midtpunkt for 17. mai-feiringen. Venneforeningen fikk kommunens kulturvernpris.

Engang helsesøster, alltid helsesøster

Vi kjører forbi Wergelandsøya, en gang i historien ei idyllisk kunstig øy. Da Henrik Wergeland besøkte sin venn, sokneprestens sønn, satt han her og diktet. Nå er øya mer eller mindre dekket av et jorde, men den har fått sin egen komité.

Er det noe Kari Eriksen ikke gjør, er det å skryte av egne bedrifter. Hun kaller seg en igangsetter, men hvor hennes engasjement slutter, og andres begynner, er uviktig. Lokalt nettverk og fellesskap er stikkordene. Visjonen er et lokalmiljø med felles krefter, et miljø som alle føler seg inkludert i. Hun er ikke viktig, lokalt engasjement er viktig. Eriksen snakker hele tiden om "vi".

Kvelden før hadde hun samlet Ullensakers politikere og innbyggere til møte. Målet var å skape en dialog. At politikerne skulle få med seg innbyggernes behov og ønsker. Ikke alle politikerne møtte, men det kom noen.

- Jeg blir så glad når du kaller meg helsesøster. Det varmer.

Vi er på hjemstedet, og snakker over en kopp kaffe. Engang helsesøster, alltid helsesøster, tenker nå jeg. For Eriksen har på alle måter en profesjonell holdning til det hun driver med. Forebyggende arbeid. Hun får sofasliterne opp og ut til lokale møtesteder, og når foreningene er oppe og går, da trekker hun seg ut.

Der skoen trykker

En helsesøsterstilling har hun imidlertid ikke hatt på lenge. På et tidspunkt sa det stopp, for alt handlet om vaksiner og kostholdsråd. På det planet er jobben gjort, tenkte Eriksen. Familien var privilegert med god nok økonomi, så det fikk det være med lønna. Siden har hun ikke sette seg tilbake.

I 1968 ble Eriksen sykepleier. I 1992 var hun ferdig helsesøster. Med mange lønnede år i helsevesenet bak seg, har hun klart for seg hvor skoen trykker. Lokalt nettverksarbeid har vært hjertebarnet i minst 30 år. Under helsesøsterutdanningen i 1992 skrev hun om hvor viktig tregenerasjonskontakt er for tilhørighet og helse. Hva kan helsesøster gjøre for å fremme kontakt?

Siden har merittlista blitt lang: Pådriver for ei tur- og marsjgruppe på Kløfta, venneforeningen til Kløfta gamle skole, komité for Wergelandsøya, private initiativ til dugnad. Men siden 2005 har det handlet mest om foreningen Børge-borgerne. På første møte kom 51 nysgjerrige av tettstedet Borgens 1340 innbyggere, og siden har det balet på seg med aktiviteter. 2007-programmet er klart: historiekveld, kulturuke, foredrag og mye mer.

Helsefarlig ensomhet

Før var folk avhengig av dem som bodde nært geografisk for arbeid og samkvem. I dag er det ikke selvsagt å hilse på naboen

- Det opprettes støttetelefoner med statlige midler, men er det ikke bedre å satse på møteplassene, slik at mennesker kan bli kjent med hverandre. Jeg mener det er bedre bruk av pengene. Jeg har engasjert meg i dem som ikke har et tilbud. For eksempel de som har voksne barn, og dermed mister mye av nettverket forbundet med barnas skole- og fritidssysler.

Det som kan oppstå når nettverket faller bort, kaller hun ensomhets sykdommer. Konsekvensene av å ikke bli sett, eller ikke føle tilhørighet, kan være store. Derfor brenner Eriksen for lavterskeltilbud som ikke ekskluderer noen, med utgangspunkt i behovet for å bli sett og hørt. Ideen er å gjenoppleve det som var, og styrke båndene i de små nærmiljøene. Slik som samfunnet er nå skal vi bare følge med på proffene. Men alle mennesker er unike, og alle har et behov for å bli sett.

I Børge-borgerne er målet å bevare den lokale fortellertradisjonen. Det fortelles om livet slik det var før, og slik det er nå. Spesielle steder, hendelser og personer som betyr noe i nærmiljøet. I Børge-borgerne er det ei egen dokumentasjonsgruppe som tar opp fortellinger og foredrag på video.

- Eldre sitter inne med så mye kunnskap. Men det kan virke som folk tar det langt mer alvorlig at renten stiger, enn at den verdifulle kunnskapen blir borte.

Store ord

Ifølge en tidligere kollega og bekjent er Eriksen for tidlig ute med vektlegging av lokalt nettverksarbeid, for det er ennå langt igjen før en slik innsatsen blir verdsatt på kommunens lønningslister.

I Ullensakers kommuneplan (2008-2020) står det at forebyggende, rehabiliterende og helsefremmende arbeid skal styrkes for de 24 000 innbyggerne: "Legge til rette for menneskets egne muligheter til bedre livskvalitet og aktiv deltakelse i trygge lokalmiljø".

Videre står det at 80 prosent av dem som blir pensjonister er ressurssterke: "Hvordan skal vi tilrettelegge slik at de kan ta i et tak? Hvordan få tilbake nabohjelpen, at vi bryr oss om hverandre? Hvordan aktivisere lag og foreninger?". Eriksen liker ordene, men hun har mistanke om at de er floskler. Når noe ofres, er det ofte helsefremmende arbeidet.

Hun sier det hadde vært personlig tilfredsstillende om noen ville lønne henne.

- Jeg synes det jeg gjør er så mye verdt at det skulle vært en stilling. Når mennesker spør meg om hva jeg gjør, er det som om jeg ikke gjør noe fordi jeg ikke har en stilling.

Eriksen sier det lokale engasjementet er livsviktig. Alle grender kan starte foreninger, og det er så mange som venter på et initiativ.

Bortsett fra at hun savner kolleger og formiddagskaffen fra helsevesenet, er hun fornøyd. Valget er tatt, og hun viker ikke en tomme. Ifølge folk som kjenner henne gir hun seg aldri.

- Hvis jeg gir meg, da vinner de andre, sier hun selv.

Av Anders Førde